

YTTRANDE

Datum
2015-09-08

Dnr (anges vid skriftväxling)
300-4912-2015

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

n.registrator@regeringskansliet.se

En fondstruktur för innovation och tillväxt, SOU 2015:64
(ert dnr N2015/4705/KF)

Länstyrelsen i Jämtlands län har fått rubricerat betänkande av utredningen på remiss. Länstyrelsen lämnar synpunkter nedan utifrån den struktur utredningens huvudrubriker är indelad i.

Länstyrelsens sammanfattande bedömning.

Länstyrelsen Jämtlands län instämmer i att det behövs en fondstruktur för innovation och tillväxt som blir tydlig, uthållig och med god styrning från staten. Vi anser dock att om en ny fondstruktur skapas utifrån förslagen i betänkandet måste denna ha ett tydligt fokus på de områden, både branschmässigt och geografiskt, där marknaden inte klarar företagens kapitalbehov. Det finns en tydlig geografisk dimension som måste beaktas. Statligt riskkapital ska vara marknadskompletterande. En analys av var riskkapitalmarknaden fungerar väl och var den fungerar sämre saknas i betänkandet. Genomgående saknas en regionalpolitisk analys vilken är viktig för att skapa tillväxt i hela landet.

Länstyrelsen avvisar förslagen om att bedömningar och värderingar kan göras av konsulter. Affärsrelationer bygger till stor del på förståelse av den verklighet och den kultur man finns i och på goda relationer. Vi menar dessutom att de som bedömer och lägger förslag till investeringar bör förutsättas leva med de förslag till beslut de lämnar. Detta bidrar till väl underbyggda beslut. Det krävs regional närvaro och lång tid för att bygga den tillit som företagen kräver för att ta in externa ägare.

Vidare anser vi det viktigt att värna den verksamhet som Inlandsinnovation byggt upp och den kompetens som finns regionalt så att även framtida fondstruktur har en regional närvaro.

Ett nytt statligt garantisystem är positivt liksom förstärkningen av Almis och Vinnovas innovationsstödjande verksamhet.

Uppdraget

Utredningens huvudsakliga uppdrag har varit att ge förslag till hur de statliga finansieringsinsatserna bör förändras för att bättre möta de finansieringsbehov som små och medelstora företag har och som den privata marknaden inte tillgodoser.

Länsstyrelsen anser att utredningen ger en bra överblick över finansieringsproblematiken för små och medelstora företag generellt men att man inte utrett hur finansieringsbilden och behovet av marknadskompletterande insatser ser ut i olika delar av landet. Inte minst gäller detta samspelet mellan offentliga och privata aktörer som ser väldigt olika ut i olika regioner.

De huvudprinciper som utredningen följt förefaller vara väl valda.

- Strukturen ska vara överskådlig och styrbar ur ägaren statens perspektiv.
- Staten ska inte vara dominerande ägare i enskilda företag. Istället ska investeringar göras i samfinansiering med privat kapital.
- Samfinansierade fonder med självständig förvaltning är den investeringsform som är att föredra.
- Staten bör aldrig ta all risk, medinvestorare och medutlånare bör alltid ha en del av risken.

Statliga finansieringsinsatser m.m.

Utredningen har vid genomgången av olika statliga stöd i stort inte nämnt de statliga finansieringsstöd som lämnas utifrån det s.k. 1:1-anslaget och de stöd som lämnas utifrån landsbygdsprogrammet.

Länsstyrelsen vill peka på att dessa stöd har en viktig regionalpolitisk roll som komplement till andra finansieringsinsatser. Utan dessa stöd skulle sannolikt många investeringar i vårt län inte komma till stånd. Dessa stöd är viktiga för att stimulera innovation och tillväxt. Av övriga statliga finansieringsinsatser är framför allt Almis verksamhet och Norrlandsfonden viktiga för företagstillväxt i länet.

Insatser att skapa små regionala riskkapitalfonder har gjorts i olika tappningar med stöd av regionalpolitiska medel i vårt län. Generellt

för dessa har varit att de haft ett mycket begränsat kapital till sitt förfogande och svårt att skapa ett långsiktigt revolverande system.

Risckapital via EU:s fonder.

Länsstyrelsen Jämtlands län tillsammans med länsstyrelsen Västernorrlands län var tidigt ute med att analysera behovet och konstruktionen av risckapitalfonder med finansiering från de regionala strukturfondsprogrammen. Redan i Måll1-programmet 2000-2006 genomfördes försök att skapa en risckapitalfond för våra län och sedan skrevs behovet av risckapitalfonder in i de regionala strukturfondsprogrammen för Mellersta Norrland både för perioden 2007-2013 och i det nuvarande programmet 2014-2020. Region Jämtland Härjedalen har delat denna ståndpunkt efter att de fick ansvar för regionala utvecklingsinsatser. Detta har lett fram till två fondstrukturer i våra län, Saminvest och Mittkapital och skapat stor erfarenhet av hur statligt risckapital kan användas regionalt.

Genom EU-finansiering har det varit möjligt att skapa en viss storlek på fonderna så att förutsättningar för en långsiktig förvaltning kan finnas.

Inlandsinnovation.

Inlandinnovation har funnits med säte i Östersund sedan det bildades 2010 och har kommit att bli en stabil aktör med ett tydligt regionalpolitiskt uppdrag inom ramen för statligt risckapital. Genom Inlandsinnovations konstruktion finns en regional struktur med stor möjlighet att skapa uthållighet som statlig risckapitalaktör. Man har haft möjlighet att skapa den kritiska massa som behövs för att få stabilitet i verksamheten. Det finns också en långsiktighet inbyggd i Inlandsinnovation, då vår bedömning är att det behövs minst 10-åriga cykler för att skapa stabilitet i förvaltandet av en risckapitalfond.

Länsstyrelsen ser tydligt att Inlandsinnovation spelar en marknadskompletterande roll och att man bidragit till att flera investeringar kunnat genomföras i Norrland som inte kunnat genomföras på marknadens villkor.

Finansiering av företag – utbud och efterfrågan

Länsstyrelsen anser att det finns stora regionala skillnader främst i utbudet av risckapital men även i vanan att efterfråga externt ägarkapital.

Privat riskkapital finns i väldigt liten omfattning i Jämtlands län men med de ovan beskrivna insatserna har offentliga medel kunnat attrahera även privat kapital till angelägna investeringar. Genom de regionala satsningar som gjorts via Saminvest, Mittkapital och Inlandsinnovation har kunskapen om förutsättningar för externt ägarkapital påtagligt höjts i länet. Detta har gjort att intresset för och efterfrågan av riskkapitalfinansiering succesivt ökat i länets små och medelstora företag. Länsstyrelsen vill också peka på erfarenheten att det krävs regional närvaro och ganska lång tid innan man skapat den tillit som företagen vill ha för att ta in en extern ägare i bolaget.

En annan regionalpolitisk aspekt är bankernas stora tveksamhet att delta vid investeringar så fort man kommer utanför tätbebyggda områden. Man hävdar att säkerheter för lån saknas då marknaden bedömer de värden som skapas mycket lågt. Detta är ett stort problem då, som utredningen pekar på, en stor del av företagens finansiering sker via banker.

Länsstyrelsen delar i stort utredningens analys kring finansieringsbilden för företag förutom att den ser väldigt olika ut inte bara branschmässigt utan även geografiskt.

Överväganden och förslag

Övergripande

Länsstyrelsen delar uppfattningen att det är särskilt viktigt att statligt riskkapital är marknadskompletterande. I detta ingår att noga överväga hur marknaden ser ut från Stockholms innerstad till yttersta glesbygd vilket saknas i utredningen.

Det är bra att statligt riskkapital ska samverka med privat riskkapital. Asymmetriskt riskfördelning kan vara bra inte minst ur ett regionalpolitiskt perspektiv.

Länsstyrelsen bifaller också ambitionen att skapa en fondstruktur som har förutsättningar att bli långsiktigt stabil så att revolverande system kan byggas och att erforderlig förvaltning kan upprätthållas. Dock vill vi återigen betona behovet av regional närhet.

Länsstyrelsen delar också uppfattningen att tillgången till lånefinansiering försämrats främst i glesare regioner och att statlig kreditgaranti kan vara en bra lösning.

Vi delar också förslaget att förstärka Almis och Vinnovas stödmöjligheter till innovationsutveckling i tidiga faser.

En ny fondstruktur.

Utredningen föreslår att en ny statlig fond inrättas med uppdrag att tillsammans med privat kapital investera i svenska innovativa företag med hög tillväxtpotential. Fondens verksamhet ska bedrivas i aktiebolagsform och föreslås benämnas Fondinvest AB.

Fondinvest AB föreslås bildas genom en omstrukturering av de statliga bolagen Fouriertransform AB och Inlandsinnovation AB. De medel som finns tillgängliga i dessa bolag bedöms tillräckliga för den verksamhet som den nya fonden ska bedriva. Genomförandet föreslås ske med inriktningen på att Fondinvest AB ska kunna inleda sin verksamhet under 2016 och vara fullt operationell 2017.

Länsstyrelsen anser att förslaget skapar ökad tydlighet, att fond i fondstrukturen och samverkan med privat riskkapital är positivt och att storleken på en fond skapar kraft att verka uthålligt med bra kapitalhantering i systemet.

Länsstyrelsen delar dock inte uppfattningen att underfonder endast ska bildas utifrån olika branschers behov. Vi ser en nödvändighet att infoga en regionalpolitisk aspekt i strukturen så att geografiska olikheter kan hanteras och att regional närhet kan skapas. Man måste kunna leva nära de investeringar man medverkar till och man måste förstå företagens villkor i det område man genomför sin investering i.

Den underliggande fondstrukturen är inte helt lätt att tränga in i och förstå. Det känns logiskt att lånegarantifond och den nya gröna fonden läggs in. Mikrofonden är mer svårgenomtränglig men Länsstyrelsen tillstyrker skapande av s.k. Tillväxtkassor som kan ha en viktig roll tillsammans med lokala investerare.

Om ambitionen är att Almiinvest ska utgöra den enda regionalt inriktade indelningen delar Länsstyrelsen inte denna uppfattning. Vi anser att den verksamhet som Inlandsinnovation byggt upp, den kompetens som samlats, närheten till statligt tillväxtkluster såsom Tillväxtverket och Tillväxtanalys och att deras verksamhet är inne i driftsfas är viktig att bevara. Vi tror inte att den kan splittras upp och drivas med stöd av konsultinsatser i olika mikrofonder. Vi ser en stor risk att utredningens förslag bidrar till en kraftig centralisering av kompetensen kring statlig riskkapitalhantering och att det statliga riskkapitalet liksom det privata främst kommer att komma "täta" regioner till del.

Länsstyrelsen förordar att, om förslaget genomförs, inrätta Inlandsinnovation AB som en egen underfond. Vi förordar också bibehållen placering i Östersund dels utifrån den regionala närvaron och att man har erforderlig kompetens på plats, dels utifrån det statliga tillväxtkluster som finns i form av statliga myndigheter. Genom en sådan konstruktion säkerställer man också kontinuitet i verksamhet som tagit mer än tio år att bygga upp i regionen. Omformas verksamheten enligt förslaget i utredningen finns risk att vi tappar tre fyra år innan den nya strukturen finns på plats. Dessutom ska nya aktörer skapa kontakter och tillit bland företag och privata investerare.

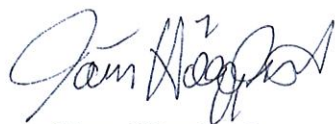
Beträffande förslaget till förvaltning med två beslutstillfällen per år är Länsstyrelsen tveksam till om det är tillräckligt flexibelt för att uppfylla behoven på riskkapitalmarknaden. Erfarenheten från de fonder vi följer är att fonden måste kunna agera snabbt vid vissa tillfällen. Länsstyrelsen vill förordna en större flexibilitet i hanteringen.

Garantisystem.

Länsstyrelsen välkomnar förslaget att inrätta ett statligt garantisystem. Även här vill vi emellertid peka på olikheter i behov i olika regioner. Det är viktigt att systemet utformas så att bankerna inte försämrar sin medverkan ytterligare i områden där man bedömer att man inte får tillräcklig säkerhet för sina lån. Det vore olyckligt om systemet medförde en ytterligare centralisering av marknadens finansieringsinstrument.

Detta yttrande har tagits fram i samverkan med företrädare för Region Jämtland Härjedalen.

I detta ärende har landshövding Jöran Hägglund beslutat. Länsrådet Susanna Löfgren, biträdande länsrådet Bengt-Åke Strömquist och utredaren Hans Halvarsson har deltagit i den slutliga handläggningen av ärendet, den sistnämnda som föredragande.

Jöran Hägglund

Hans Halvarsson